

Sygn. akt DO 51/19

Prawidłowa sygnatura niniejszego
postanowienia to: **IV CSK 176/19**)

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kamil Zaradkiewicz

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Prezydenta Miasta (...),
przeciwko A. B., A. B., M. P., A. K. i A. K.,
o usunięcie niezgodności pomiędzy stanem prawnym ujawnionym w księdze
wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 9 lipca 2019 r.,
na skutek dwóch skarg kasacyjnych pozwanych
- A. B., A. K. i A. K.
oraz A. B. i M. B.
od wyroku Sądu Okręgowego w (...)
z dnia 15 grudnia 2017 r., sygn. akt II Ca (...),

**udziela z urzędu zabezpieczenia na czas trwania
postępowania w związku z przedstawieniem pytań prawnych
Trybunałowi Konstytucyjnemu poprzez:**

**1. wstrzymanie w niniejszej sprawie wykonywania czynności
kierowniczych, w tym porządkowych i organizacyjnych oraz
innych wydawanych w formie zarządzeń na podstawie
rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29
marca 2018 r. Regulamin Sądu Najwyższego, Dz. U. poz. 660 z
późn. zm.) przez Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami
Izby Cywilnej, a także odpowiednich czynności innych osób**

objętych treścią postanowienia Sądu Najwyższego z 1 lipca 2019 r. oraz czynności, w tym technicznych, podległych im służbowo osób i jednostek organizacyjnych Sądu Najwyższego, z wyjątkiem czynności określonych w pkt 4 i 5 poniżej;

2. przekazanie niezwłocznie Trybunałowi Konstytucyjnemu postanowienia z 1 lipca 2019 r. o wystąpieniu z pytaniami prawnymi oraz z wnioskiem o udzielenie zabezpieczenia w sposób określony w pkt 3, nie później jednak niż w terminie trzech dni od dnia jego wykonalności, wraz z aktami sprawy, celem rozpoznania pytań prawnych oraz wniosku o udzielenie zabezpieczenia, bez względu na inne czynności, w tym potwierdzenie odbioru odpisów postanowienia z 1 lipca 2019 r. oraz niniejszego postanowienia przez strony postępowania kasacyjnego w formie pisemnej oraz za pośrednictwem systemu teleinformatycznego;

3. nakazanie przekazania po zaopatrzeniu przez Sąd Najwyższy z urzędu we wzmiankę o wykonalności niniejszego postanowienia wraz z aktami sprawy niezwłocznie przez sędziego będącego przedstawicielem Sądu Najwyższego przed Trybunałem Konstytucyjnym bezpośrednio Prezesowi Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Dyscyplinarnej w celu:

a) niezwłocznego zawiadomienia Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Cywilnej o podjęciu w Izbie Dyscyplinarnej czynności w ramach wykonania niniejszego zabezpieczenia oraz przekazania odpisu niniejszego zabezpieczenia oraz odpisu postanowienia z 1 lipca 2019 r. wraz z uzasadnieniem,

b) wykonania przez jednostki organizacyjne podległe Prezesowi Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Dyscyplinarnej koniecznych czynności, o których mowa w pkt 1 i 2,

c) sporządzenia i doręczenia odpisów postanowienia z 1 lipca 2019 r. wraz z uzasadnieniem oraz niniejszego postanowienia stronom postępowania kasacyjnego,

d) sporządzenia i przekazania Trybunałowi Konstytucyjnemu wraz z pytaniami prawnymi w niniejszej sprawie oraz aktami sprawy 4 (słownie: czterech) odpisów postanowienia z 1 lipca 2019 r. wraz z uzasadnieniem dla uczestników postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym,

e) wykonania innych czynności kierowniczych, w tym porządkowych i organizacyjnych, koniecznych w trakcie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym,

f) zwrotu akt sprawy Sądowi Najwyższemu w niniejszym składzie po zakończeniu postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym celem podjęcia dalszych czynności w sprawie;

4. przesłanie do Trybunału Konstytucyjnego celem dołączenia do akt sprawy potwierzeń odbioru, o których mowa w pkt 2, niezwłocznie po ich wpływie do Sądu Najwyższego;

5. nakazanie jednostkom organizacyjnym Sądu Najwyższego, w tym wskazanych w pkt 1, a także Kancelarii Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, niezwłocznego przekazywania dokumentów w niniejszej sprawie, w tym wpływającej korespondencji, Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracami Izby Dyscyplinarnej, z urzędu oraz na jego żądanie, celem podjęcia dalszych czynności zgodnie z niniejszym zabezpieczeniem, a także w razie zwrotu akt sprawy przez Prezesa Trybunału Konstytucyjnego w związku z koniecznością dokonania odpowiednich czynności.

UZASADNIENIE

Zabezpieczenie zostaje udzielone w sprawie zawisłej przed Sądem Najwyższym rozpoznającym wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej na etapie zainicjowania przez Sąd postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym i do czasu jego zakończenia.

Konieczność udzielenia w niniejszej sprawie przez Sąd Najwyższy zabezpieczenia z urzędu na podstawie art. 734 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁹ k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. postanowienia z 1 lipca 2019 r. w przedmiocie zwrócenia się z pytaniami prawnymi do Trybunału Konstytucyjnego wynika z nakazu zapewnienia skuteczności przyszłego orzeczenia Sądu w następstwie orzeczenia Trybunału oraz skuteczności ewentualnego udzielenia przez Trybunał zabezpieczenia, o którego udzielenie w postępowaniu w przedmiocie pytań prawnych zwrócił się Sąd Najwyższy, a to w związku ze związaniem Sądu Najwyższego nakazem należytej dbałości zarówno o interes publiczny, jak i prywatny stron postępowania (prawidłowe rozpoznanie w sprawie zarówno wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej, jak i ewentualne rozpoznanie samej skargi), a zatem w trosce o dobro i prawidłowe funkcjonowanie wymiaru sprawiedliwości, słuszny interes stron oraz prawidłowy tok postępowania. Wymagają tego również konstytucyjne wymagania współdziałania w ramach władzy sądowniczej oraz należytej współpracy między organami tej władzy – Sądem Najwyższym oraz Trybunałem Konstytucyjnym.

W przypadku zawieszenia z urzędu i powstania konieczności zapewnienia współdziałania organów władzy sądowniczej oraz niezwłocznego rozpoznania przez Trybunał Konstytucyjny objętego postanowieniem o zwróceniu się z pytaniami prawnymi wniosku o zabezpieczenie, Sąd Najwyższy może także z urzędu udzielić odpowiedniego zabezpieczenia na czas trwania postępowania. Zgodnie bowiem z art. 755 § 1 k.p.c., jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne, sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki stosownie do okoliczności uzna za odpowiedni, nie wyłączając sposobów przewidzianych dla zabezpieczenia roszczeń pieniężnych. Przepis ten znajduje zastosowanie

w niniejszej sprawie i powinien zostać zastosowany w celu urzeczywistnienia powyższych wymagań.

Dopuszczalność udzielenia zabezpieczenia przez Sąd Najwyższy w niniejszym postępowaniu z urzędu wynika z faktu, iż Sąd Najwyższy z urzędu wydał postanowienie o zwróceniu się z pytaniami prawnymi do Trybunału Konstytucyjnego. Postanowienie to objęte jest postępowaniem wpadkowym w zakresie zwrócenia się do Trybunału Konstytucyjnego z urzędu, a zatem wypełniona jest hipoteza art. 732 *in fine* k.p.c. Postanowienie o zabezpieczeniu w niniejszej sprawie podlega wykonaniu z urzędu „w inny sposób”, zatem powinno być zaopatrzone z urzędu we wzmiankę o wykonalności (art. 743 § 2 k.p.c.).

Postępowanie przed Sądem Najwyższym zainicjowane skargą kasacyjną od chwili jej wywiedzenia i złożenia wraz z wnioskiem o przyjęcie skargi do rozpoznania jest zgodnie z dotychczasowym orzecnictwem nowym postępowaniem (nową sprawą). W postępowaniu tym zatem Sąd Najwyższy może udzielić zabezpieczenia z urzędu, *mutatis mutantis* w związku z przedstawieniem pytania prawnego Trybunałowi Konstytucyjnemu. Zgodnie z art. 179 § 3 k.p.c., podczas zawieszenia sąd nie podejmuje żadnych czynności z wyjątkiem tych, które mają na celu podjęcie postępowania albo zabezpieczenie powództwa. W niniejszej sprawie z urzędu przepis ten znajduje odpowiednio zastosowanie z uwagi na konieczność zabezpieczenia w toku postępowania w związku z wystąpieniem z pytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego.

Sąd Najwyższy uznaje za odpowiedni i konieczny sposób zabezpieczenia udzielony niniejszym postanowieniem. Jest to sposób pozostający w zgodzie z wykładnią w zgodzie z Konstytucją RP, konieczny dla zapewnienia efektywnego podjęcia czynności przez Trybunał Konstytucyjny w postępowaniu zainicjowanym pytaniem prawnym na podstawie art. 193 Konstytucji RP, a także adekwatny dla niezwłocznego wypełnienia wynikających z tego przepisu konstytucyjnych kompetencji zarówno Trybunału, jak i Sądu Najwyższego, a ponadto dopuszczalny z uwagi na fakt, iż udzielenie zabezpieczenia nie narusza chronionych ustawą zasadniczą praw podstawowych stron postępowania (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP)

ani nie stanowi ingerencji w zakres konstytucyjnych kompetencji organów władzy sądowniczej – w niniejszej sprawie Sądu Najwyższego.

Doświadczenie życiowe wynikające z dotychczasowej praktyki funkcjonowania w Izbie Cywilnej Sądu Najwyższego pokazuje, że licząc od wydania postanowienia o przedstawieniu Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego jego przekazanie Trybunałowi następuje po około trzech miesiącach lub nawet dłuższym okresie.

W niniejszej sprawie pytania prawne przedstawione Trybunałowi Konstytucyjnemu wymagają podjęcia niezwłocznych czynności celem ich natychmiastowego przekazania i rozpoznania wniosku o udzielenie przez Trybunał Konstytucyjny wniosku Sądu Najwyższego o udzielenie zabezpieczenia zawartego w postanowieniu z 1 lipca 2019 r. Ewentualne zabezpieczenie, które byłoby dokonane po tak długim czasie oczekiwania nie przekazanie pytań prawnych wraz z aktami sprawy do Trybunału Konstytucyjnego (tj. w praktyce co najmniej 3 miesiące) może powodować jego bezprzedmiotowość albo powstanie z uwagi na przedmiot pytań prawnych trudnych do odwrócenia skutków, ze szkodą dla wymiaru sprawiedliwości. Zwłoka w tym zakresie mogłaby w konsekwencji skutkować negatywnie dla osiągnięcia celu postępowania związanego z koniecznością niezwłocznego ustalenia zakresowego brzmienia przepisów ustawy o Sądzie Najwyższym oraz Kodeksu postępowania cywilnego.

Czynności związane z dalszym tokiem postępowania, w tym sporządzenie odpisów oraz ich dołączenie do akt zgodnie przepisami ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072 z późn. zm.), z uwagi na konieczność prawidłowego toku postępowania, a także wobec faktu, iż zawarte w postanowieniu z 1 lipca 2019 r. pytania prawne bezpośrednio wiążą się z ustaleniem statusu prawnego osób pełniących funkcje organów Sądu Najwyższego (będących ich piastunami), w tym Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracami Izby Cywilnej, powinny być dokonane z pominięciem udziału tych osób oraz podległych im służbowo jednostek organizacyjnych Sądu Najwyższego, a zatem drogi wewnętrznej w Izbie Cywilnej. Osoby te nie powinny wobec wskazanych okoliczności brać udziału w jakichkolwiek

dalszych czynnościach dotyczących postępowania w niniejszej sprawie z uwagi na konieczność uniknięcia sytuacji, w których osoby te byłyby narażone na ocenę opinii publicznej lub nawet nieuzasadniony zarzut konfliktu interesów, brak bezstronności lub obiektywizmu.

Udzielenie zabezpieczenia pozwala uniknąć postawienia piastunów organów Sądu Najwyższego oraz innych osób, w tym pracowników im podległych w okolicznościach faktycznych, które mogłyby rodzić wątpliwości co do bezstronności organu mającego dokonywać w sprawie czynności organizacyjnych i porządkowych bezpośrednio lub z udziałem pracowników obsługujących jego prace w ramach Izby Cywilnej Sądu Najwyższego.

Z tych względów Sąd Najwyższy postanowił o przekazaniu postanowienia wraz z aktami sprawy Prezesowi Sądu Najwyższego kierującemu pracami Izby Dyscyplinarnej celem niezwłocznego przekazania ich do Trybunału Konstytucyjnego oraz dokonania innych organizacyjnych i technicznych czynności w sprawie, co wiąże się ze szczególnym, autonomicznym statusem organów Izby Dyscyplinarnej, jej sędziów i jej Kancelarii.

Należy przypomnieć, że doręczenie stronom postępowania kasacyjnego postanowienia z uzasadnieniem nie rodzi skutku procesowego w postaci biegu terminów, od dochowania których zależy możliwość obrony przez stronę jej praw, z uwagi na fakt, iż postanowienie w przedmiocie przedstawienia Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania prawnego nie podlega zaskarżeniu.

Niniejsze postanowienie jest wykonalne z chwilą jego podjęcia (art. 743 § 1 i 2 k.p.c.).

Z tych względów Sąd Najwyższy stosując art. 193 oraz art. 2 i art. 178 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 755 § 1 k.p.c. w związku z art. 732 k.p.c. oraz w związku z art. 179 § 3 k.p.c., na podstawie, art. 734 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. w związku z art. 398⁹ k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. postanowił jak w sentencji.

